

משנה - מדות - רע"ב

• [פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#)

פרק א

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#)

פרק ב

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

פרק ג

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#)

פרק ד

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

פרק ה

[משנה א](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

בְּשֵׁלֶשֶׁה מְקוֹמוֹת הַכֹּהֲנִים שׁוֹמְרִים. לא מִפְּנֵי פֶחַד לְסֻטִים וְגִנְבִים, אֶלָּא שְׁכָבוֹד וְגִדְלָה הוּא לְבֵית שְׁלֹא יְהֵא בְּלֹא שׁוֹמְרִים, וְשִׁמְרָה זֹו מְצֻנָּה כָּל הַלְיָה [א]. וְהֵי שְׁלֶשֶׁה מְקוֹמוֹת שֶׁהַכֹּהֲנִים שׁוֹמְרִים, כְּנֶגֶד מֵה שְׁכָתוֹב בְּתוֹרָה (בְּמִדְבָּר ג) וְהַחוֹנִים לְפָנֵי הַמִּשְׁכָּן קִדְמָה וְגוֹי שׁוֹמְרִים מִשְׁמֶרֶת כּוֹי לְמִשְׁמֶרֶת, רָמְזוּ לְשֵׁלֶשֶׁה מִשְׁמֶרוֹת בְּשֵׁלֶשֶׁה מְקוֹמוֹת. וְכֵשֶׁם שֶׁבְּמִשְׁכָּן הָיוּ אֶהָרוּ וְשָׁנֵי בְּנָיו שׁוֹמְרִים בְּשֵׁלֶשֶׁה מְקוֹמוֹת, אִף בְּבֵית עוֹלָמִים כֵּן: **בֵּית אַבְטִינָס וּבֵית הַנִּיצוֹץ**. שְׁתֵּי עֲלִיוֹת הָיוּ בְּנוֹיוֹת בְּצַד שְׁעָרֵי הָעֶזְרָה. וּבֵית הַמּוֹקֵד לֹא הֵיִתָה עֲלֶיהָ אֶלָּא כֶּפֶה, אַרְקוּלוֹ"ט בְּלַעֲ"ז, עֲשׂוּיָה בְּאַרְץ, כְּדֹ מִפְּרֵשׁ בְּרִישׁ מִסְכֶּת תְּמִיד: **וְהַלּוּים בְּעֶשְׂרִים וְאַחַד מְקוֹם**. שְׁבַעֲשָׁרִים וְאַרְבַּעַה מְקוֹמוֹת הָיוּ צְרִיכִים לְשִׁמּוֹר הַמִּקְדָּשׁ. כְּדִכְתִּיב בְּדָבְרֵי הַיָּמִים [ג], לְמִזְרַח הַלּוּים שָׁשָׁה, לְצַפּוֹנָה לְיוֹם אַרְבַּעַה, לְנִגְבָה לְיוֹם אַרְבַּעַה, וְלַאֲסוּפִים שְׁנַיִם שְׁנַיִם, לְפָרְבֵי לְמַעְרָב אַרְבַּעַה לְמִסְלָה, שְׁנַיִם לְפָרְבֵי, הָרִי כָּאֵן עֶשְׂרִים וְאַרְבַּעַה מִשְׁמֶרוֹת, שְׁלֶשֶׁה מֵהֵן הָיוּ לַכֹּהֲנִים כְּדֹאֲמֵרוֹן בְּרִישָׁא, וְעֶשְׂרִים וְאַחַד לְלוּים. וְאַף עַל גַּב דְּקָרָא לֹא אָמַר אֶלָּא לּוּים, כֹּהֲנִים נְמִי קְרוּיִין לּוּים, דְּכָתִיב (יחזקאל מד) וְהַכֹּהֲנִים הַלּוּים בְּנֵי צְדוֹק: **חֲמִשָּׁה**. שׁוֹמְרִים, עַל חֲמִשָּׁה שְׁעָרֵי הַר הַבַּיִת: **וְאַרְבַּעַה**. שׁוֹמְרִים אַחֲרִים עַל אַרְבַּע פְּנוֹתָיו: **מִתּוֹכוֹ**. מִבְּפָנִים לְחוֹמַת הַר הַבַּיִת: **עַל חֲמִשָּׁה שְׁעָרֵי עֶזְרָה**. הָאֵי תִנָּא סִבְר חֲמִשָּׁה שְׁעָרִים בְּלִבָּד הָיוּ לְעֶזְרָה. וְאַפְלוּ לְדָבְרֵי הָאוֹמֵר לְקַמּוֹן שְׁבַעַה שְׁעָרִים הָיוּ, מוֹדָה שְׁלֹא הָיָה מִשְׁמֶר אֶלָּא עַל חֲמִשָּׁה [ה]: **עַל אַרְבַּע פְּנוֹתֶיהָ מִבְּחוּץ**. לְפִי שְׁאִין יְשִׁיבָה בְּעֶזְרָה אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד בְּלִבָּד, וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְשׁוֹמֵר לְשִׁמּוֹר בְּעַמִּידָה כָּל הַלְיָה, לְפִיכֹךְ הָיוּ הַשׁוֹמְרִים בְּפְנוֹת הָעֶזְרָה וְכוֹן הַשׁוֹמְרִים בְּשְׁעָרֵי הָעֶזְרָה שׁוֹמְרִים מִבְּחוּץ [ו], כְּדִי שְׁיֵהִיו מִתְרִין בְּיִשְׁיבָה. וְאַסְמְכוּהָ אֶקְרָא, דְּכָתִיב שְׁנַיִם לְפָרְבֵי, כְּלִפֵּי בָר, כְּלוֹמֵר חוּץ לְחוֹמַת

איש הר הבית. ממנה על כל השומרים:

מִשְׁמָשִׁין כְּנִיסָה וַיֵּצֵאָהּ. שָׁבְהוּ הָיוּ נִכְנָסִין וַיּוֹצְאִים לְהַר הַבַּיִת: קִיפּוֹנוֹס מִן הַמַּעֲרָב. שָׁעַר שֶׁל הַר הַבַּיִת שֶׁבְּצַד מַעֲרָב קִיפּוֹנוֹס שָׁמוֹ, וְשֶׁל צָפוֹן טָדִי שָׁמוֹ: עָלִיו שׁוֹשֵׁן הַבֵּיָרָה צוּרָה. כְּשֶׁעָלוּ מִן הַגּוֹלָה צׁוּוּ לָהֶם מַלְכֵי פָּרַס לְצַיֵּר צוּרַת שׁוֹשֵׁן הַבֵּיָרָה עַל שְׁעָרֵי הַבַּיִת, כְּדִי שְׁיִהְיֶה לָהֶם מוֹרָא מַלְכוּת, וְצִירוֹהוּ בְּשַׁעַר הַמְּזֻרָח: כֹּהֵן גָּדוֹל הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה. מִתְנַתֵּין רַבִּי מֵאִיר הִיא דָּסָבֵר אֵין פָּרָה אֲדָמָה נִשְׂרָפֶת אֶלָּא [יג] בְּכֹהֵן גָּדוֹל. וְאֵינָה הַלְכָה: וְכֹל מִסְעָדֶיהָ. כָּל הַכֹּהֲנִים הַמְּסִיעִים וְסוֹעֲדִים לִכְהֹן הַשּׁוֹרֵף אוֹתָהּ: לְהַר הַמְּשֻׁחָה. לְהַר הַזֵּיתִים שֶׁהוּא בְּמִזְרָחוֹ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁסָּהִיו שׁוֹרְפִין אֶת הַפָּרָה:

פרק א - משנה ד

שָׁעַר הַדֶּלֶק. עַל שֵׁם שֶׁהָיוּ מְכַנְּסִים דָּרָךְ שֵׁם עֵצִים שֶׁל מַעֲרָכָה הַדּוֹלְקִים עַל הַמְּזֻבַּח נִקְרָא שָׁעַר הַדֶּלֶק: שְׁנֵי לוֹ שָׁעַר הַבְּכוֹרוֹת. גְּרָסִינֹן, שֵׁשֶׁם הָיוּ מְכַנְּסִים הַבְּכוֹרוֹת שֶׁשְׁחִיטָתוֹ בְּדָרוֹם [יד]: שָׁעַר הַמַּיִם. כְּדַכְּתִיב בְּסִפְרֵי יַחְזִקְאֵל [מז] וְהִנֵּה מַיִם מִפְּכִים מִן הַכֶּתֶף הַיְמָנִית, וְהִינֹן דָּרוֹם שְׁקָרוֹי יָמִין כְּדַכְּתִיב צָפוֹן וַיָּמִין. וְרָאָה יַחְזִקְאֵל בְּנִבְוָאָה שֶׁהָיוּ מַיִם יוֹצְאִים מִבַּיִת קָדֵשׁ הַקָּדָשִׁים דְּקִים כְּקָרְנֵי חֲגָבִים וַיִּכְשְׁמְגִיעִים לְשַׁעַר זֶה נַעֲשִׂים כְּמֵלֵא פִי פֶּדָּ קָטוֹן, וְהִינֹן דְּקָרִי לָהֶם מַיִם מִפְּכִים: שָׁעַר נִקְנוֹר. מִפְּרָשׁ בְּמִסְכַּת יוֹמָא: פְּנִחַס הַמַּלְבִּישׁ. מִמְּנָה הָיָה לְהַלְבִּישׁ הַכֹּהֲנִים בְּשַׁעַת עֲבוּדָה וְלַהֲפָשִׁיטוֹן אַחַר עֲבוּדָה וְלִשְׁמֹר בְּגָדֵי כֹהֲנָה: לְשַׁכַּת עוֹשֵׂי חֲבַתִּין. בָּהּ הָיוּ עוֹשִׂין הַמְּנַחָה שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל מִקְרִיב בְּכָל יוֹם מִחֲצִיתָהּ בְּבִקְרָה וּמִחֲצִיתָהּ בְּעָרֵב, וְעַל שֵׁם שְׁנֵאֵמֵר בָּהּ (וַיִּקְרָא ו) עַל מַחְבַּת בְּשָׁמוֹ תַעֲשֶׂה, נִקְרָאת חֲבַתִּין:

פרק א - משנה ה

וְכַמִּין אֲכִסְדָּרָה הָיָה. שְׁנֵי כְּתָלִים אֶחָד מִצַּד זֶה וְאֶחָד מִצַּד זֶה לְשַׁעַר, הָיוּ בּוֹלְטִין וַיּוֹצְאִים מִחוּץ לְחוֹמַת הָעֶזְרָה לְצַד הַר הַבַּיִת, וְעָלִיָּהּ בְּנוּיָה לְמַעְלָה עַל אוֹתָן שְׁנֵי כְּתָלִים: וּפְתַח הָיָה לוֹ לַחִיל. בְּאֶחָד מִן הַכְּתָלִים הָיָה פְּתַח הַיּוֹצֵא לַחִיל, דְּהִינֹן מְקוֹם לְפָנִים מִחוֹמַת הַר הַבַּיִת מִחוּץ לְעֶזְרָה וְהוּא קָרוֹי חֵיל: שָׁעַר הַקָּרְבָּן. שֵׁם מְכַנְּסִים קָדָשִׁי קָדָשִׁים שֶׁשְׁחִיטָתוֹ בְּצָפוֹן: בַּיִת הַמוֹקֵד. עַל שֵׁם שֶׁמְדוֹרוֹת דּוֹלְקִים בָּהּ תְּמִיד לְהַתְחַמֵּם שֵׁם הַכֹּהֲנִים מִפְּנֵי שֶׁהוֹלְכִים יַחְפִּים, קָרוֹי בַּיִת הַמוֹקֵד. וּבַיִת גָּדוֹל הָיָה, וְלֹאֲרַבֵּעַ פְּנוּתָיו

פרק א - משנה ו

פקיטונות. כחדרים קטנים הפתוחים לבית גדול של מלכים דהינו טרקליו **[טו]**: **שתיים בקדש ושתיים בחל.** שבית המוקד קצתו בנוי בתוך העזרה המקדשת ומקצתו בחל: **וראשי פספסין.** ראשי קורות יוצאים מן הכתל **[טז]** עד המקום שהוא קדש, כדי לדעת איזה קדש ואיזה חל ולאכל קדשים בקדש: **לשפת טלאי קרבן.** שהיו שם טלאים מבקרים לתמידים, כדתנן אין פותחים מששה טלאים בלשפת טלאים: **לשפת עושי לחם הפנים.** בית גרמו היו עושים לחם הפנים שם: **ששקצום מלכי יון.** שהקטירו עליו לעבודה זרה. ובמסכת שקלים ובמסכת תמיד קורא לה לשפת החותמות: **בה יורדין לבית הטבילה.** באותה לשפה היה יורד הכהן שראה קרי והולך במחלה (שאמר) [שתחת] בית המקדש לבית הטבילה, ושם מדורה שמתחמם בה הכהן לאחר שטבל ועלה ונסתפג, ולשפת המוקד היא קרויה, והיא פתוחה לבית המוקד הגדול:

פרק א - משנה ז

אחד פתוח לחיל. הפתח שבצפון בית המוקד היה פתוח לחיל, ושבדרומו היה פתוח לעזרה: **פשפש קטן.** שער קטן בתוך השער הגדול: **שבו נכנסים לבלש את העזרה.** שהיו נכנסים בכל בקר דרך אותו פשפש לחפש על כל כלי שרת שבעזרה שיהיו כלן במקומן. והכי תנן במסכת תמיד [פרק א] נטל את המפתח ופתח את הפשפש ונכנס מבית המוקד לעזרה וכו', אלו הולכים באכסדרה דרך המזרח ואלו הולכים באכסדרה דרך המערב, היו בודקין והולכין עד שמגיעים למקום עושה חבתין, הגיעו, אלו ואלו אומרים שלום הכל שלום, כלומר כל כלי שרת הן במקומן בשלום: **לבלש.** תרגום ויחפש, ובלש:

בית המוקד כפה. בנגן של בית המוקד לא היה עליה, אלא כפה ארקוולייט בלע"ז עשויה בארץ: **מקף רובדים של אבן.** אצטבאות סביב של אבני גזית היו משקעות בפתל ויוצאות מן הפתל לתוך בית המוקד לצד הקרקע, ועל גביהן אבנים אחרות קצרות מהן שיוצאות נמי מן הפתל, והיו כעין מעלות זו על זו: **וזקני בית אב.** המשמר היה מתחלק לשבעה בתי אבות כמנגן ימות השבוע, כל אחד עובד יומו, וזקני בית אב של אותו יום היו ישנים שם על אותן רובדים: **ופרחי כהנה.** בחורים שמתחיל שער זקנם לפרח, והם היו השומרים: **איש כסתו בארץ.** שלא היו רשאים לשכב שם על גבי מטות אלא בארץ, כדרך ששומרי חצרות המלכים עושים: **כסתו.** לשון פרים וכסתות:

הגיע זמן הנעילה. לנעל שערי העזרה: **הלהן מבפנים וכן לוי יושב לו מבחוץ.** שהלויים טפלים לכהנים, כמה שנאמר (במדבר יח) וילוו עליך וישרתוך. הלכך בבית אבטינס ובבית הניצוץ שהיו עליות, היו הכהנים שומרים למעלה ולויים למטה. ובית המוקד שלא היתה אלא כפה על הארץ, היה כהן מבפנים וכן לוי מבחוץ: **במסבה.** במחלה המהלכת תחת הבירה, שמחלה היתה תחת המקדש. וכל המקדש קרוי בירה, כדכתיב (דברי הימים א כט) אל הבירה אשר הכינותי. ומפני שהיה בעל קרי, לא היה מהלך דרך העזרה אלא דרך המחלות, דקימא לן מחלות לא נתקדשו: **והנרות דולקים.** במחלה מכאן ומכאן: **במסבה ההולכת תחת החיל יוצא.** ואינו חוזר לבית המוקד, לפי שהוא טבול יום. ואין הלכה כרבי אליעזר בן יעקב, אלא כדתנן בריש תמיד, בא וישב לו אצל אחיו הכהנים בבית המוקד עד שהשערים נפתחים, יוצא והולך לו, שאף על גב שטבול יום אסור להפנס לעזרת נשים דהינו מחנה לוייה, לזה הקלו, לפי שנטמא בפנים:

פרק ב - משנה א

הר הבית היה חמש מאות אמה. מקף חומה סביב: רבו מן הדרום שני לו מן המזרח. כלומר, הרחק שיש מחומת הר הבית לחומת העזרה לצד דרום, יותר מן הרחק שיש ביניהן מצד מזרח. והרחק שיש ביניהן מצד מזרח, יותר מן הרחק שיש ביניהן לצד צפון, והצפוני יותר מן המערב:

פרק ב - משנה ב

נכנסים דרך ימין ומקיפין דרך שמאל. כגון הנכנסים דרך שערי חלדה שהן מן הימין, מקיפין דרך שער הטדי [ג]: שאני אבל. נשאלין אותו מה לד להקיף לשמאל, ואמר שאני אבל, אומרים לו השוכן בבית הזה ינחמד וכו': עשיתן כאלו עברו עליו את הדין. אם הן אומרים לו כן, נראה כאלו חבריו עותו הדין ונדוהו שלא כהלכה: יתן בלבד שתשמע לדברי חבריך. השתא משמע שהוא עשה שלא כדיון וצריך תשובה. והלכה כרבי יוסי:

פרק ב - משנה ג

לפנים. מחומת הר הבית: סורג. מחצה העשויה נקבים נקבים כמטה מסרगत בחבלים, והיא עשויה מדפי עץ ארפים וקצרים שפרכיבין אותן זו על זו באלכסון: וגזרו כנגדם שלש עשרה השתחויות. כשמגיע כנגד כל פרצה ופרצה, משתחוה ומודה על אבדן מלכות יון: לפנים. מאותו סורג היה מקום פנוי עשר אמות, והוא נקרא חיל: ושתים עשרה מעלות היו שם. כדי לעלות משם לעזרת נשים: רום מעלה. כל מעלה מהן גבוהה מחברתה חצי אמה. וכן המעלה הראשונה גבוהה מן הקרקע חצי אמה: ושלחה. משך רחב [ה] המעלה, דהינו מקום דריסת הרגל, חצי אמה: חוץ משל אולם. חוץ מן המעלות שבין האולם ולמזבח שלא היו כלם כן, כדתנן בפרק ג': חוץ מפתח של אולם. דתנן לקמן באידך פרקין גבהו ארבעים אמה ורחבו עשרים: היו להן שקופות. אבן מנחת על שתי המזוזות שהדלת שוקף עליו. ושקופות לשון משקוף: מפני שנעשה בהן

נס. כמו שִׁמְפָרֵשׁ בַּיּוֹמָא פֶּרֶק ג' [דף לח.]: **מצהיבות**. כמו מְזַהֵבוֹת {ח}, שִׁמְרָאיתָן דּוֹמָה לְזָהָב לְפִיכָד לֹא הִצְרָכוּ לַעֲשׂוֹתוֹ שֶׁל זָהָב:

פרק ב - משנה ד

כָּל הַפְּתִילִים שֶׁהֵיוּ שָׁם. בְּכָל בְּנֵינֵי הַר הַבֵּית: הֵיוּ גְבוּהִים. הַרְבֵּה, עַד שֶׁהָיוּ כָּל הַפְּתִיחִים שֶׁבָּהוּ גָבְהוּ עֲשָׂרִים אַמָּה, לְבַד מִמָּה שֶׁעַל הַפְּתִיחִים: **חוץ מִכְּתֵל מִזְרָחֵי.** הוּא הַתְּחִתּוֹן לְרַגְלֵי הַר הַבֵּית: **שֶׁהִכְהוּ הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפֶּרֶה עוֹמֵד בְּהַר הַמְּשֻׁחָה.** הוּא הַר הַזֵּיתִים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם מִקֶּדֶם, וּפְנֵי הַכְּהֵן לְמַעֲרָב, וּמִתְכַּוֵּן וְרוֹאֵה מֵעַל גְּבוּהַ רֹאשׁ הַכְּתֵל דֶּרֶךְ הַשְּׁעָרִים שֶׁלְּפָנָיִם מִמֶּנּוּ אֶת פְּתִחוֹ שֶׁל הַיֵּכָל, כְּשֶׁהוּא מְזַהֵב בְּדָם, כְּדֹכָתֵיב (בְּמִדְבַר יט) וְהִזָּה אֶל נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד. וְאִם הָיָה הַכְּתֵל גְּבוּהָ, אָף עַל פִּי שֶׁהַשְּׁעָרִים מְכֻנָּנוֹת כָּלֶם זֶה כְּנֶגֶד זֶה, שֶׁעַר הַר הַבֵּית כְּנֶגֶד שֶׁעַר עֲזָרַת נָשִׁים, וְשֶׁעַר עֲזָרַת נָשִׁים כְּנֶגֶד שֶׁעַר הַעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה, וְשֶׁעַר הַעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה כְּנֶגֶד פְּתַח הַהֵיכָל, לֹא הָיָה יָכוֹל לְרֹאוֹת אֶת פְּתַח הַהֵיכָל דֶּרֶךְ הַפְּתִיחִים, לְפִי שֶׁהָהָר הוֹלֵךְ וּמִגְבִּיחַ וְעוֹלָה עַד שֶׁקָּרַקַע פְּתַח הַהֵיכָל גְּבוּהָ (שְׁתִּי) [כ"ב אַמּוֹת] {ט} יוֹתֵר מִקָּרַקַע רַגְלֵי הַר הַבֵּית, וְנִמְצָא שֶׁאַסְקַפַּת הַהֵיכָל גְּבוּהָ מִמְּשֻׁקּוֹף פְּתַח הַר הַבֵּית [שְׁתִּי] אַמּוֹת, שֶׁהָרִי לֹא הָיָה פְּתַח הַר הַבֵּית גְּבוּהָ אֶלֶּא עֲשָׂרִים כְּדֹתָנּוּ לְעִיל, וְנִמְצָא שֶׁאֵין הַכְּהֵן הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּרֶה יָכוֹל לְרֹאוֹת חֲלָלוֹ שֶׁל פְּתַח הַהֵיכָל דֶּרֶךְ אוֹתוֹ:

פרק ב - משנה ה

אֲרֹךְ. מִן הַמִּזְרָח לְמַעֲרָב: **עַל רַחֵב.** מִן הַצָּפוֹן לְדָרוֹם: **קְטָרוֹת אֶלֶּא שְׂאִינָן מְקוּרוֹת.** מִלְּשׁוֹן וְהִנֵּה עָלָה קִיטוֹר הָאֲרֶץ (בְּרֵאשִׁית יט), כְּלוֹמֵר מַעֲלוֹת עֶשֶׂן, לְפִי שְׂאִין לָהֶן תִּקְרָה: **וּמִשְׁלָחִים תַּחַת הַדּוֹד.** לְשֶׁרְפֹן בְּאֵשׁ שֶׁתַּחַת הַיּוֹרָה שֶׁמִּבְּשָׁלִים בָּהֶן הַשְּׁלָמִים, דְּכָתִיב (בְּמִדְבַר ו) וְנָתַן עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר תַּחַת זָבַח הַשְּׁלָמִים: **מִתְלִיעִין בְּעֵצִים.** מְסִירִין הָעֵצִים שֶׁנִּמְצָא בָּהֶן תּוֹלַעַת {יד}, לְפִי שֶׁהֵן פְּסוּלִים לְמַעֲרָכָה: **לְשֶׁכֶת מְצָרְעִים.** שֶׁשָּׁם הַמְּצָרְעִים טוֹבְלִים בְּשִׁמְיָן לְטַהֲרָתָן כְּשֶׁבֹא לְהַכְנִיס יָדוֹ בַּפְּנִים לְמִתּוֹן בְּהוֹנוֹת וְאָף עַל פִּי שֶׁטָּבֵל מִבְּעָרָב {טו}: **אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב שֶׁכַּחֲתִי מָה הָיְתָה מְשֻׁמֶשֶׁת.** מִכְּלָל דְּרִישָׁא כְּלָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב קָאָמַר לָהּ, וְהָכִי מוֹכַח בְּגִמְרָא דַּיּוֹמָא דְּסֵתָם מִתְּנִיתִין דְּמִדּוֹת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הִיא: **וְחִלְקָה הָיְתָה בְּרֵאשׁוֹנָה.** פֶּרֶשׁ רַמְבַּ"ם, פְּרוּצָה, שֶׁלֹּא הָיְתָה מְקַפֶּת מְחָצָה {טז}:

כְּצוּצְטָרָה. כְּמוֹ גְזוּזְטָרָא הַקִּיפּוֹ סְבִיב לְעִזְרַת נָשִׁים, שְׂיִהִיו הַנָּשִׁים עוֹמְדוֹת לְמַעַלָּה עַל הַגְּזוּזְטָרָא וְהַאֲנָשִׁים לְמַטָּה לְרֵאוֹת בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֲבָה, כְּדִי שֶׁלֹּא יִבְאוּ לִידֵי קְלוֹת רֹאשׁ: **חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה מַעֲלוֹת.** גְּבִיָּה קָרְקַע עִזְרַת יִשְׂרָאֵל מִעִזְרַת נָשִׁים: **לֹא הָיוּ טְרוֹטוֹת.** אֲרַכּוֹת וּבַעֲלֵי זְוִיּוֹת כְּדָרְךָ כָּל הַמַּעֲלוֹת, אֶלָּא עֲגָלוֹת כַּחֲצֵי גֵרֹן עֲגָלָה:

פרק ב - משנה ו

וְרֹאשֵׁי פְּסָפְסִין. רֹאשֵׁי קוֹרוֹת **[כ]** בּוֹלְטִים וְיוֹצְאִים מִן הַפֶּתַל לְהַבְדִּיל בֵּין עִזְרַת יִשְׂרָאֵל לְעִזְרַת כַּהֲנִים: **מַעַלָּה הִיְתָה שָׁם.** בְּעִזְרַת יִשְׂרָאֵל: **וּגְבוּהָה אִמָּה.** וְאֲרַכָּה כְּאֲרָךְ כָּל הָעִזְרָה: **וְדוּכָן.** שֶׁל לְוִיִּם בְּנוֵי עֲלִיָּה וְעֲשׂוּי כְּמִין אֶצְטָבָא, וְגִבָּה הַדּוּכָן אִמָּה וְחֲצֵי: **וּבּו שְׁלֹשׁ מַעֲלוֹת שֶׁל חֲצֵי חֲצֵי אִמָּה.** שְׁעוּלִין בָּהֶן לְדוּכָן **[כא]:** **כָּל הָעִזְרָה.** מִתְחַלֶּת עִזְרַת יִשְׂרָאֵל עַד [אחרי] אַחַת עֶשְׂרֵה אִמָּה מְקוֹם פְּנוּי שֶׁהִיא אַחֲרֵי בֵּית הַכִּפְּרֵת: **עַל רַחֲב.** מִצְּפוֹן לְדָרוֹם: **שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי שְׁעָרִים.** כְּדָקָא חֲשִׁיב לְהוּ וְאִזִּיל. וְהָאוּמֵר שְׁבַעֲה שְׁעָרִים הָיוּ לְעִזְרָה נוֹתֵן טַעַם לְשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי הַשְּׁתַחֲוִיּוֹת, כְּנִגְדַּ שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי פְּרָצוֹת שֶׁפָּרְצוּ מֶלְכֵי יוֹן בְּסוּרְג, כְּדֹאמְרֵינוּ לְעִיל בְּפִרְקֵינוּ. וְכִלְהָ מִתְנִיתִין מִפְּרֻשֶׁת בְּפִרְק:

פרק ג

פרק ג - משנה א

הַמִּזְבֵּחַ הָיָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם. אִמָּה: **עַל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם.** אִמָּה. הָיָה מִבְּיַא דְּפוּס מְרַבַּע עֲשׂוּי מֵאֲרַבַּע קְרָשִׁים, כָּל קְרָשׁ אֲרַכּוֹ שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אַמּוֹת, וְרַחֲב הַקְּרָשׁ אִמָּה, וְהוּא גְּבִהוּ שֶׁל הַדְּפוּס, וּמִמְלָאוֹ אֲבָנִים **[ב]** וְסִיד וְזָפֶת וְעוֹפְרַת מִהֲתָדָּ וְהוּא נַעֲשָׂה מִקְשָׁה אַחַת שֶׁל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אִמָּה עַל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אִמָּה גְּבוּהָ אִמָּה. וְזֶהוּ יְסוּד: **עָלָה אִמָּה וְכִנֵּס אִמָּה.** אַחַר שְׁעָלָה הַיְסוּד לְגִבָּה אִמָּה מִבְּיַא דְּפוּס אַחַר שְׁאֲרָךְ כָּל קְרָשׁ שְׁלֹשִׁים אִמָּה

ורחב הקרש דהינו גבהו של דפוס זה חמש אמות, ונתנו על היסוד, וממלאו אבנים וסיד וזפת ועופרת כראשון, ונדבק ביסוד ונעשה מקשה אחת של שלשים אמה על שלשים אמה עומד על היסוד. וזה נקרא סובב. והוא גבוה מן היסוד חמש אמות. והינו כונס אמה, שהוא מתקצר מן היסוד אמה לכל רוח. וחוזר ומביא דפוס שלישי שהוא עשרים ושמונה אמה על עשרים ושמונה אמה, גבוה שלש אמות, ונתנו על הסובב, וממלאו כראשון, וזהו מקום המערכה שהוא ראשו של מזבח [ג]. נמצא היסוד בולט ויוצא מן הסובב אמה לכל צד, והסובב בולט מן מקום מערכה אמה לכל צד. ואחר כך מביא דפוס אמה על אמה גבוה אמה ונתנו על זוית המזבח וממלאו, והוא קרן המזבח. וכן לארבע זויות: **מקום הלוח רגלי הכהנים**. שלא יהיו הכהנים צריכים להלך בין הקרנות, אלא מניחין אמה פנוי ממקום הקרנות ולפנים להלוח רגלי הכהנים: **מתחלה**. בימי שלמה: **לא היה אלא עשרים ושמונה על עשרים ושמונה**. וכונס ועולה של יסוד וסובב ומקום הקרנות ומקום הלוח רגלי הכהנים עד שנשאר מקום המערכה עשרים על עשרים: **וכשעלו בני הגולה והוסיפו ארבע אמות וכו'**. נמצא יסודו שלשים ושתים על שלשים ושתים, ומקום מערכתו עשרים וארבע על עשרים וארבע: **ארבע אמות מן הדרום וארבע אמות מן המערב**. גרסינו. והכי מיתי לה בזבחים פרק קדשי קדשים: **כמין גמא**. גימל יונית שהוא כמין נוי הפוכה שלנו [ט]. והתם מפרש דמשום שיתין דהינו הנקבים שיורדין בהן הנסכים, הוסיפו למשך המזבח לדרום ולמערב. דמעקרא בימי שלמה דרשו, מזבח אדמה, אטום כאדמה שלא יהא חלול, וכשהיו מנסכים על גבי המזבח בקרן דרומית מערבית היו הנסכים יורדין מן המזבח לרצפה ושותתים לבור שהיה פרוי שם אצל קרן דרומית מערבית סמוך למזבח, ולא היה בתוך המזבח. ובני הגולה הוסיפו בבנין המזבח עד שהיה אותו בור קלוי לתוך המזבח, ופתחו נקבים [י] לראש המזבח כנגדו לירד שם הנסכים. שהם היו אומרים שתיה כאכילה, מה אכילה מתעפלת במזבח, דהינו הקרבנות שנשרפים על גבי מזבח, אף שתיה דהינו נסכים תבלע במזבח. וקרא דמזבח אדמה, דרשי ליה שיהא מחבר באדמה, שלא יבנו על גבי כפים ולא על גבי מחלות: **שנאמר והאריאל**. מקרא הוא ביחזקאל [מג] שהיה מתנבא על מדת בית שני ושלעתיד לבא: **והאריאל שתים עשרה**. מדות מקום המערכה קאמר שתים עשרה: **אל ארבעת רבעיו**. מלמד שמאמצעיתו מודד שתים עשרה אמה לכל רוח, והינו עשרים וארבע על עשרים וארבע: **וחוט הסקרא חוגרו באמצע**. חוט אדם היה עשוי סביב למזבח באמצעו לסוף חמש אמות של גבהו, דהינו אמה אחת למטה מעליונו של סובב: **להבדיל בין דמים העליונים**. חטאת בהמה ועולת העוף שדמן נזרק למעלה מחוט הסקרא: **לדמים התחתונים**. לכל שאר קרבנות שזריקת דמן למטה מן החוט: **ואוכל בדרום אמה אחת כו'**. המזבח פלו היה בחלקו של בנימין, חוץ מאמה אחת על פני ארץ הדרום ואמה אחת על פני ארץ המזרח שהיה תופס מחלקו של יהודה, אלא שלא היתה אמה שבמזרח על פני כל המזרח, שכשמגיע לקרן מזרחית צפונית היתה פלה בתוך אמה לקרן, וכן אכילת האמה הדרומית לא היתה מהלכת על פני

כָּל הַדְּרוֹם, שֶׁכְּשֶׁמְּגִיעַ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מֵעֶרְבִית הֵיטָה כָּלָה סְמוּךְ לְקֶרֶן אִמָּה.
וְנִמְצְאוּ שְׁלֹשׁ קֶרְנוֹת הַמְּזֻבַּח בְּחֻלְקוֹ שֶׁל בְּנֵימִין, וְקֶרֶן דְּרוֹמִית מְזֻרְחִית
בְּלִבָּד הֵיטָה בְּחֻלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה. וּלְפִי שֶׁבֵּרַךְ יַעֲקֹב אֶת בְּנֵימִין זָאב יִטְרַף
בְּבִקְרָא יֹאכֵל עַד (בְּרֵאשִׁית מֵט) וּמִתְרַגְּמִינֵן וּבְאַחֲסַנְתִּיהָ יִתְבַּנֵּי מִקִּדְשָׁא, דְּבַר
הַמְּקֻדָּשׁ לְדָמִים לֹא יֵהָא אֱלָא בְּחֻלְקוֹ שֶׁל בְּנֵימִין, לְפִיכֵךְ לֹא עָשׂוּ יִסוּד
לְמִזְבֵּחַ בְּקֶרֶן דְּרוֹמִית מְזֻרְחִית, לְפִי שֶׁלֹּא הֵיטָה בְּחֻלְקוֹ שֶׁל טוֹרָף, וְלֹא הָיוּ
דָּמִים נִתְּנִים לְמִטָּה בְּאוֹתוֹ קֶרֶן. וּכְשֶׁהָיוּ עוֹשִׂים דְּפוּס מְרַבֵּעַ לִיִּסוּד
לְמִלְאוֹתוֹ אֲבָנִים וְסִיד וְזָפֶת וְעוֹפְרֶת כְּדָאֲמַרְוּ, הָיוּ מְשִׁימִים עַץ אוֹ כָּל דְּבַר
בְּאוֹתוֹ זָוִית שֶׁל דְּרוֹמִית מְזֻרְחִית, כְּדִי שֶׁלֹּא תִתְמַלֵּא הַזָּוִית הַהִיא, וְאַחֲרַיִךְ
שׁוֹמְטִין הָעֵץ וְנִשְׂאָר אוֹתוֹ קֶרֶן פְּנוּי בְּלִי יִסוּד. וּמִפְּנֵי זֶה נִקְרָא הַחֻלְקָא
הָאֲמֻצְעִי שֶׁל מְזֻבַּח סוּבָב, לְפִי שֶׁהוּא מְקִיף וְסוּבָב אֶת כָּל הַקֶּרְנוֹת, מֵהַ
שְׂאִין כֹּן בִּיִּסוּד:

פרק ג - משנה ב

וּבְקֶרֶן מֵעֶרְבִית דְּרוֹמִית. לְמִטָּה בְּאִמָּה שֶׁל יִסוּד הָיוּ שְׁנֵי נִקְבִים : **שְׁהַדְּמִים**
הַנִּתְּנִים עַל יִסוּד מֵעֶרְבִי. כְּגוֹן שְׁיָרִי הַדָּם שֶׁל חֲטָאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת, שֶׁלֹּאֲחֵר
כָּל הַמִּתְּנוֹת הָיָה שׁוֹפֵךְ שְׁיָרִי הַדָּם עַל יִסוּד מֵעֶרְבִי : **וְעַל יִסוּד דְּרוֹמִי.** שְׁיָרִי
הַדָּם שֶׁל חִיצוֹנִיּוֹת : **יּוֹרְדִין.** דְּרָךְ אוֹתָן נִקְבִים, וּמִתְעַרְבִים בְּאִמַּת הַמִּים
שֶׁבְּעֵזְרָה, וּמִשָּׁם יּוֹצְאִין לְנַחַל קֶדְרוֹן. וּבְעֵלֵי גִנוֹת הָיוּ קוֹנִים אוֹתָן מִן
הַגְּזֻזִּים לְזַבֵּל בְּהוֹן אֶת הַקֶּרְקַע:

פרק ג - משנה ג

בְּאוֹתוֹ הַקֶּרֶן. שֶׁל מֵעֶרְבִית דְּרוֹמִית : **שְׁבוּ יּוֹרְדִין לְשִׁית.** לְחַלֵּל שְׁתַּחַת
הַמְּזֻבַּח כְּנִגְדַּ מְקוֹם הַנִּסְכִּים : **וּכְבֹּשׁ הָיָה לְדְרוֹמוֹ שֶׁל מְזֻבַּח.** כְּמִין גֹּשֶׁר
מְשֻׁפָּע וְעִשׂוּי מְדְרוֹן שְׁבוּ עוֹלִין וְיּוֹרְדִין מִן הַמְּזֻבַּח. שֶׁלֹּא הָיָה אֲפָשֶׁר לְעֵלוֹת
לוֹ בְּמַעְלוֹת מְשׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ) וְלֹא תַעֲלֶה בְּמַעְלוֹת עַל מְזֻבַּחִי : **שְׁלֵשִׁים**
וּשְׁתֵּים. אֲרָכּוֹ הָיָה נִתּוֹן מְדְרוֹם לְצִפּוֹן, וְרַחְבּוֹ מִמְּזֻרְחַת לְמֵעֶרֶב שֶׁשׁ עֶשְׂרֵה
אֲמָה : **וּרְבוּבָה.** כְּמִין חֲלוֹן חֲלוּל **[ג]**. וְאִמָּה עַל אִמָּה הָיָה, וּבְכַבֵּשׁ עֲצָמוֹ
לְמַעַרְבוֹ הָיָה עוֹמֵד : **רְבוּבָה.** כְּמוֹ נְבוּבָה, לְשׁוֹן נְבוּב לוחות : **נוֹתְנִים פְּסוּלֵי**
חֲטָאת הָעוֹף. שֶׁיְהִיוּ שָׁם עַד שֶׁיָּבֵאוּ לְיַד נוֹתֵר וְאַחֲרַיִךְ יֵצְאוּ לְבֵית
הַשְּׂרָפָה :

פרק ג - משנה ד

מִבְּקַעַת בַּיִת כָּרִם. הָיוּ מְבִיאִים אוֹתָן: מִן הַבְּתוּלָה. קָרַקַע שְׁלֹא חָפְרוּ שָׁם מֵעוֹלָם: וְהַפְּגִימָה. פּוֹסְלֵת בְּאַבְנִים, בְּכָל דְּבַר. וְאַפְלוּ לֹא נִפְגְּמוּ בְּבִרְזָל: וּמְלַבְּנִים אוֹתָן. בְּסִיד, פְּעָמִים בַּשָּׁנָה: רַבִּי אוֹמֵר כּוֹי. לֹא פָּלִיג אֶתְנָא קִמָּא, אֶלָּא מוֹסִיף לוֹמַר דְּבִכְל עֶרְב שַׁבַּת הָיוּ מְקַנְחִים אוֹתָן בְּמִפָּה מִפְּנֵי הַדָּמִים: לֹא הָיוּ סָדִין אוֹתוֹ בְּכַפִּים. אֲמַלְתִּיהָ דְּתַנָּא קִמָּא מְהַדָּר, כְּשֶׁהָיוּ מְלַבְּנִים אוֹתָן בְּסִיד פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, לֹא הָיוּ סָדִין אוֹתָן בְּכַפּוֹת שֶׁל בְּנָאִים שְׂרָגִילִים לְסוּד
בו:

פרק ג - משנה ה

וְטַבְּעוֹת הָיוּ בְּצַפּוֹנוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ. לְפִי שְׁלֹא הָיוּ כּוֹפְתִים אֶת הַתְּמִיד כְּדַתְנָן בְּמַסְכַּת תְּמִיד, הַתְּקִין יוֹחֲנָן כֹּהֵן גָּדוֹל עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע טַבְּעוֹת לְעֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַה מִשְׁמֵרוֹת כְּהֵנָּה, וְהָיוּ קְבוּעוֹת בְּרִצְפָּה עֲשׂוּיּוֹת כְּמִין קֶשֶׁת שֶׁהָיוּ מְכַנִּיסִים בְּהוֹן צִנָּאר בְּהֵמָה בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה וְנוֹעְצִים רֹאשׁ הַטַּבְּעַת בְּאַרְץ. וְהָיוּ לְצַפּוֹנוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, לְפִי שֶׁקִּדְשֵׁי קִדְשִׁים שְׁחִיטָתוֹ בְּצַפּוֹן: שְׁמֹנֶה עֶמּוּדִים נְנָסִים. עֶמּוּדִים שֶׁל אֶבֶן נְמוּכִין: וְרַבִּיעִין שֶׁל אֶרֶז. חֲתִיכוֹת מְרַבְּעוֹת שֶׁל אֶרֶז הָיוּ עַל הָעֶמּוּדִים: וְאַנְקָלִיּוֹת. כְּעִין מְזֻלְגוֹת, אֲנַצִּינִי"ש בְּלַע"ז: הָיוּ קְבוּעִין. בְּאוֹתָן רַבִּיעִין שֶׁל אֶרֶז, וְתוֹלִין בְּהוֹן הַבְּהֵמָה: וְשִׁלְשָׁה סָדְרִים. שֶׁל אֲנָקְלִיּוֹת זֶה לְמַעַלָּה מִזֶּה הָיוּ בְּכָל חֲתִיכַת עֵץ, לְתַלּוֹת בְּהֵמָה גְּדוֹלָה אוֹ קְטָנָה: עַל שְׁלַחְנוֹת שֶׁל שֵׁשׁ. שֶׁעֲלִיהֶן מְדִיחִין הַקְּרָבִים, לְפִי שֶׁהַשֵּׁשׁ מְקַרֵּר וּמְצַנֵּן וְשׁוֹמֵר הַבָּשָׂר שֶׁלֹּא יִסָּרִיחַ:

פרק ג - משנה ו

הַכִּי גִרְסִינָן רוּם מְעַלָּה חָצִי אֲמָה וְשִׁלְחָה אֲמָה, אֲמָה אֲמָה וְרַבֵּד שְׁלֹשׁ, אֲמָה אֲמָה וְרַבֵּד שְׁלֹשׁ, הָעֲלִיּוֹנָה אֲמָה אֲמָה וְרַבֵּד אֲרַבַּע. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הָעֲלִיּוֹנָה אֲמָה אֲמָה וְרַבֵּד חֲמִשׁ. כֶּךָ כָּתַב רַבִּי בְּרוּךְ שֶׁמְצֵא בְּנִסְחָאוֹת יִשְׁנוֹת מְדִיקוֹת. וְהַכִּי פְּרוּשָׁה, רוּם, גְּבֵה הַמְּעַלָּה, חָצִי אֲמָה, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ כֵּלָן:

וּשְׁלַחָהּ. דְּהִינּוּ מְשֻׁדָּ רַחֲבַּת הַמַּעֲלָה, שְׁזָהוּ מְדַרְדֵּד הַרְגֵל, הִיָּה אִמָּה. וּמַעֲלָה שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית, כָּל אַחַת הִיָּה שְׁלַחָהּ אִמָּה, וְהִינּוּ אִמָּה אִמָּה דְקִתְנִי: **וּרְבֹד** שְׁלֹשׁ. מַעֲלָה רְבִיעִית הִיָּה רַחֲבָה שְׁלֹשׁ אִמּוֹת. וּרְבֹד דְקִתְנִי, הִינּוּ שׁוּרָה שֶׁל רֶצֶפָה, כְּמוֹ מְקוֹף רְבָדִים שֶׁל אָבוֹן, עַל הַרְבֵּד הַרְבִּיעִי שְׁבַעֲזָרָה. לְפִי שְׁהַרְצָפָה הִיָּתָה רַחֲבָה בְּלֹא מַעֲלָה, וּמִשּׁוּם הַכִּי לֹא אָמַר שְׁלַחָהּ שְׁלֹשׁ, אֶלָּא רְבֹד שְׁלֹשׁ, כְּלוּמַר שׁוּרַת הַרְצָפָה: **וְאִמָּה אִמָּה.** כְּלוּמַר מַעֲלָה חֲמִישִׁית וּשְׁשִׁית, כָּל אַחַת הִיָּה שְׁלַחָהּ אִמָּה: **וּרְבֹד שְׁלֹשׁ.** מַעֲלָה שְׁבִיעִית הִיָּה רַחֲבָה שְׁלֹשׁ אִמּוֹת: **הָעֲלִינָה אִמָּה אִמָּה וּרְבֹד אַרְבַּע.** פְּרוּשׁ, הַמַּעֲלָה הָעֲלִינָה שֶׁהִיא הַמַּעֲלָה שֶׁל שְׁתֵּים עָשָׂרָה לְאַחַר אַרְבַּע מַעֲלוֹת שֶׁהִיָּה לְכָל אַחַת אִמָּה, הַמַּעֲלָה הָעֲלִינָה הִיָּתָה רַחֲבָה אַרְבַּע אִמּוֹת עַד הָאוּלָם. נִמְצְאוּ כָּל הַמַּעֲלוֹת תִּשְׁעַ עָשָׂרָה אִמּוֹת מִן הָרֵאשׁוֹנָה עַד הָאוּלָם. וּשְׁלֹשׁ אִמּוֹת רַחֲבַת שֶׁל רֶצֶפָה חֲלָקָה הִיָּה מִן הַמְזֻבָּח עַד תַּחֲלַת הַמַּעֲלוֹת, הָרִי עָשָׂרִים וּשְׁתֵּים אִמּוֹת בֵּין הָאוּלָם וְלַמְזֻבָּח: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הָעֲלִינָה וְכוּ' רְבֹד חֲמִשׁ.** עַד הָאוּלָם. דְסָבַר לְסוּף שְׁתֵּי אִמּוֹת שֶׁל מְזֻבָּח מִתַּחֲלוֹת הַמַּעֲלוֹת:

פרק ג - משנה ז

חֲמִשׁ אִמֵּלְתָּאוֹת. קוֹרוֹת מְצִירֹת וּמְכִירֹת: **שֶׁל מִילַת.** שֶׁל אֵילָן **[יט]** שְׁגָדִלִים בּוֹ עַפְצִים שְׁקָרוּיִן מִיָּלִין. כְּדָאֲמַרִּינָן בְּגִטִּין **[יד יט]** חִישִׁינָן שְׁמָא בְּמִי מִיָּלִין כְּתָבוּ: **הַתַּחֲתוֹנָה.** הַקּוֹרָה הַתַּחֲתוֹנָה מְשַׁכֶּבֶת עַל מִשְׁקוֹף הַפֶּתַח לְרַחֲבוֹ שֶׁל פֶּתַח שֶׁהוּא רַחֲב עָשָׂרִים אִמָּה, וְהַקּוֹרָה עוֹדֶפֶת עַל הַפֶּתַח אִמָּה מְזָה וְאִמָּה מְזָה, נִמְצָא אַרְבָּעַ עָשָׂרִים וּשְׁתֵּים. וְקוֹרָה שְׁנִיָּה שְׁלֹמַעֲלָה הַיִּמְנָה עוֹדֶפֶת עַל הָרֵאשׁוֹנָה אִמָּה מְזָה וְאִמָּה מְזָה, נִמְצָא אַרְבָּעַ עָשָׂרִים וְאַרְבַּעַ. וְהַשְּׁלִישִׁית עָשָׂרִים וְשֵׁשׁ, וְהַרְבִּיעִית עָשָׂרִים וּשְׁמֹנֶה, וְחֲמִישִׁית שְׁלֹשִׁים: **וְנִדְבָד.** שׁוּרָה. כְּמוֹ נִדְבָכִים דִּי אָבוֹן גָּלַל **(עֲזָרָא ו):** **בֵּין כָּל אַחַת וְאַחַת.** חֲמִשׁ קוֹרוֹת אֵלוֹ לֹא הָיוּ נוֹגְעוֹת זוּ בְּזוּ, אֶלָּא שׁוּרָה שֶׁל בְּנִין שֶׁל אָבְנִים הִיָּתָה בֵּין לְזוּ:

פרק ג - משנה ח

שְׁלֹא יִבְעִטוּ. שְׁלֹא יִטּוּ הַכֶּתֶלִים לְפַל מִחֲמַת גְּבָהוֹן, וְהָיוּ הַכְּלוֹנְסוֹת הַלְלוּ הַנִּמְשָׁכִים מִכֶּתֶל זֶה לְכֶתֶל זֶה סוּמְכִים **[כא]** שְׁנֵי הַכֶּתֶלִים שְׁלֹא יִפְלוּ: **וְרוֹאִין אֶת הָעֵטוֹת.** שֶׁבַחֲלוֹנוֹת שֶׁל הַיֵּכֶל: **כָּל מִי שֶׁהוּא מִתְנַדֵּב.** זֶהָב לְהַיֵּכֶל, וְרוֹצֶה שֶׁהָזָהָב עֲצָמוֹ שֶׁהַתְּנַדֵּב יִתְנוּהוּ בְּהַיֵּכֶל **[כה]** לְפִי שֶׁהִיָּה כְּלוּ

מִצָּפָה זָהָב, הִיָּה עוֹשֶׂה מֵאוֹתוֹ זָהָב שֶׁמִתְנַדֵּב כְּדָמוֹת גְּרָגִיר אוֹ עָלָה אוֹ
אֲשָׁפוֹל וְתוֹלָה בָּהּ: **וְנִמְנוּ עָלֶיָּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֹּהֲנִים**. מִכַּבֵּד הַזָּהָב מִרְבֵּה
שֶׁהָיָה בָּהּ, הִצְרָכוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֹּהֲנִים לְטַלְטְלָהּ וּלְפַנּוֹתָהּ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם
[כו]. וְזֶה אֶחָד מִן הַמְּקוֹמוֹת שֶׁדִּבְרוּ חֲכָמִים לְשׁוֹן הַבַּי, דְּלֹאוּ דוֹקָא שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת כֹּהֲנִים **[כז]**, וְלֹא נִתְפָּוּ רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבֵּי צְדוֹק אֲלָא לְהוֹדִיעַ שֶׁזָּהָב
הַרְבֵּה הִתְנַדְּבוּ שָׁם:

ד

פרק

א

משנה

-

ד

פרק

פְּתִיחוֹ שֶׁל הַיֵּכָל. שְׁתֵּי מִבְּנֵי הַיֵּכָל שֶׁכִּלְפֵי פָּנִים: **וּשְׁתֵּי בַחוּץ**.
בְּעֵבְיוֹ שֶׁכִּלְפֵי הַחוּץ. שְׁעָבִיו שֶׁל כְּתָל הַהֵיכָל הָיָה שֵׁשׁ אַמּוֹת, וְלִסּוֹף אִמָּה
חִיצוֹנָה שֶׁל עֵבִי הַכְּתָל הָיוּ הַדְּלָתוֹת הַחִיצוֹנוֹת אֶחָד לִימִין הַפֶּתַח וְאֶחָד
לְשִׁמְאֵלוֹ, כָּל דָּלֶת מִהֵן רַחְבָּהּ חֲמֵשׁ אַמּוֹת, וּכְשֶׁהָיוּ נְעוּלוֹת הָיוּ נוֹגְעוֹת זו
בְּזוֹ וְסוֹתְמוֹת רַחֵב חֲלָל הַפֶּתַח שֶׁרַחְבּוֹ עֶשֶׂר אַמּוֹת, וּכְשֶׁהָיוּ נִפְתָּחוֹת לְצַד
פָּנִים מְכֻסּוֹת חֲמֵשׁ אַמּוֹת שֶׁל עֵבִי הַכְּתָל. וּשְׁתֵּי דְלָתוֹת אַחֵרוֹת כְּמִדּוֹת
אֵלוֹ הָיוּ קְבוּעוֹת בְּסוֹף עֵבִי הַכְּתָל לְצַד פָּנִים, וּכְשֶׁהָיוּ נִפְתָּחוֹת מְכֻסּוֹת חֲמֵשׁ
אַמּוֹת מִפֶּה וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת מִפֶּה מֵרַחֵב כְּתָל הַהֵיכָל בְּפָנִים, וְשָׁם לֹא הָיָה
הַכְּתָל טוֹחַ בְּזָהָב כְּמוֹ שְׁאֵר הַבֵּית, לָפִי שֶׁלֹּא הָיָה נִרְאָה: **אֲצִטְרֵמִיטָה**.
לוֹחֹת שֶׁל פְּרָקִים מִחֻבְרוֹת עַל יְדֵי חֲלִיּוֹת, וְהָיוּ נִפְתָּחוֹת, וּכְשֶׁרוּצָה נִכְפְּפוּ
וְנִכְפְּלוּ זו עַל זו. כִּדּוּם הָיוּ כָּל הַדְּלָתוֹת הַלְלוּ בֵּין שְׁלֹפְנֵים בֵּין שְׁלַחוּץ
מִחֻבְרוֹת עַל יְדֵי חֲלִיּוֹת, וְלִסּוֹף חֲצֵי אִמָּה שֶׁל עֵבִי הַכְּתָל הָיוּ קְבוּעוֹת, בֵּין
הַדְּלָתוֹת שֶׁבְּפָנִים בֵּין אוֹתָן שֶׁבַחוּץ, וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת שֶׁל עֵבִי הַכְּתָל מִפְּסִיקוֹת
בֵּין הַדְּלָתוֹת הַחִיצוֹנוֹת לְדְלָתוֹת הַפְּנִימִיּוֹת. וְכָל דָּלֶת הָיָה חֲמֵשׁ אַמּוֹת
מִחֻבְרֵי מִשְׁתֵּי לוֹחֹת, כָּל לוֹחַ שְׁתֵּי אַמּוֹת וּמְחֻצָּה, וּכְשֶׁנִּפְתַּח הַדְּלֶת הַחִיצוֹן
לְצַד פָּנִים הָיָה חֲצִי נִכְפָּף וְנִכְפָּל זֶה עַל זֶה, וּמְכֻסָּה מֵעֵבִי הַכְּתָל אֲמִתִּים
וְחֲצֵי, וְכֵן הַדְּלֶת הַקְּבוּעַ בְּפָנִים כְּשֶׁנִּפְתַּח לְצַד חוּץ הָיָה אִף הוּא נִכְפָּף וְנִכְפָּל
וּמְכֻסָּה אֲמִתִּים וְחֲצֵי שֶׁנִּשְׁאַרוּ מֵעֵבִי הַכְּתָל: **שְׁנֵי אֲמִתִּים דְלָתוֹת**
לְדְלָתוֹת שְׁתֵּי. אֲלֵמָּא כָּל דְּלֶת וְדְלֶת הִיתָה חֲלוּקָה לְשְׁתֵּי:

וּשְׁנֵי פִּשְׁפָּשִׁין. שְׁנֵי פְתָחִים קֹטְנִים אֶחָד מִיְמִין שַׁעַר הַגָּדוֹל שֶׁל הַיֵּכָל וְאֶחָד מִשְּׂמָאלוֹ, רְחוּקִים קֶצֶת מִן הַשַּׁעַר. אוֹתוֹ שֶׁבְּדָרוֹם כְּתִיב סָגוֹר יְהִיחָה לֹא יִפְתָּח, בְּשֵׁל עֲתִיד, וּמִסְתַּמָּא כִּד הָיָה בְּבֵית עוֹלָמִים: **וּפְתַח אֶת הַפִּשְׁפָּשׁ וְנִכְנַס.** מִשָּׁם לֵתָא. וְהִיא לְשָׁכָה אַחַת הַפְּתוּחָה לְהַיֵּכָל. וּמִן הַתָּא נִכְנַס לְהַיֵּכָל, וְהוֹלִיךְ בְּחֻלְל הַהַיֵּכָל עַד הַשַּׁעַר הַגָּדוֹל שֶׁבְּסוּף עֲבֵי הַכְּתָל מִבְּפָנִים, וּפּוֹתְחוֹ וּבָא לוֹ אֶל שַׁעַר הַשְּׁנַי שֶׁבְּסוּף עֲבֵי הַכְּתָל מִבְּחוּץ, וְעוֹמֵד בְּפָנִים וּפּוֹתְחוֹ: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּתוֹךְ עֲבֵיו שֶׁל כְּתָל הִיא מְהַלֵּךְ.** קָסַבַר דְּמִן הַתָּא לֹא הָיָה נִכְנַס לְהַיֵּכָל, אֲלֵא מִן הַתָּא הָיָה מְהַלֵּךְ בְּתוֹךְ עֲבֵיו שֶׁל כְּתָל עַד שֶׁנִּמְצָא עוֹמֵד בֵּין שְׁנֵי הַשַּׁעֲרִים, וּפּוֹתְחַ אֶת דְּלִתּוֹת שֶׁל שַׁעַר הַחִיצוֹן מִבְּפָנִים, וְדִלְתוֹת שֶׁל שַׁעַר הַפְּנִימִי מִבְּחוּץ:

תַּאֲיִם. לְשָׁכוֹת: **חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר בְּצַפּוֹן.** לְקַמֵּן בְּפִרְקִין כִּי חָשִׁיב מְצַפּוֹן לְדָרוֹם שְׁבַעִים אַמָּה, קָא תְּנִי כְּתָל הַמְּסַבָּה חֲמִשׁ, וְהַמְּסַבָּה שְׁלֹשׁ, כְּתָל הַתָּא חֲמִשׁ, וְהַתָּא שֵׁשׁ, וְכְתָל הַהַיֵּכָל שֵׁשׁ. וּכְנֻגְדָן קַחְשִׁיב בְּדָרוֹם. וְלֹאוֹ לְמִימְרָא דְעֲבֵי כְּתָל הַמְּסַבָּה וְעֲבֵי כְּתָל הַתָּא וְעֲבֵי כְּתָל הַהַיֵּכָל שֶׁלְצַד צַפּוֹן הָיָה כִּד, אֲלֵא עֲבֵי הַכְּתָל עִם הַחֻלְל שְׁבִינּוֹ וּבִין הַכְּתָל הַשְּׁנַי הוּא מוֹנֵה {ה}, וּבְחֲמִשׁ שֶׁל כְּתָל הַמְּסַבָּה וְשֹׁלֵשׁ שֶׁל מְסַבָּה וְחֲמִשׁ שֶׁל כְּתָל הַתָּא וְשֵׁשׁ שֶׁל הַתָּא וְשֵׁשׁ שֶׁל כְּתָל הַהַיֵּכָל, בְּכָל אֶחָד מֵאלוֹ הַחֲמִשָּׁה הַיְתָה לְשָׁכָה אַחַת דְּהִינּוּ תָא, הָרִי חֲמִשָּׁה תַּאֲיִם בְּצַפּוֹן. וּכְנֻגְדָן בְּדָרוֹם. וְעַל אֵלוֹ הַחֲמִשָּׁה הָיוּ בְּנוֹיִן חֲמִשָּׁה אַחֲרִים, וְעוֹד חֲמִשָּׁה עַל גְּבִיָהּ, הָרִי חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר תַּאֲיִם לְצַפּוֹן וְחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר לְדָרוֹם. וְכֵן בְּמַעְרֵב קַחְשִׁיב לְקַמֵּן בְּפִרְקִין כְּתָל הַהַיֵּכָל שֵׁשׁ וְהַתָּא שֵׁשׁ וְכְתָל הַתָּא חֲמִשׁ, בְּכָל אֶחָד מֵהֶם הָיָה לְשָׁכָה, שֶׁלֹּא הָיָה הַכְּתָל עֵב שֵׁשׁ אֲלֵא הַכְּתָל עִם הַתָּא שְׁבוּ הָיָה שֵׁשׁ, וְהַתָּא {הַאֲחֵר} שְׁחוּצָה לוֹ הָיָה שֵׁשׁ, וְכְתָל הַתָּא הַאֲחֵר שְׁחוּץ לָהֶם עִם הַתָּא שְׁבוּ הָיָה חֲמִשׁ, הָרִי שְׁלֹשׁ לְשָׁכוֹת. וְשֹׁלֵשׁ לְשָׁכוֹת אַחֲרוֹת בְּנוֹיֹת עַל גְּבִי אֵלוֹ הַשְּׁלֹשׁ, וּשְׁתֵּים עַל גְּבִיָהּ, הָרִי שְׁמֹנֶה תַּאֲיִם לְמַעְרֵב: **וְאֶחָד לַפִּשְׁפָּשׁ.** לֵתָא שֵׁישׁ בּוֹ הַפִּשְׁפָּשׁ הַצַּפּוֹנִי, שְׁבָאוֹתוֹ תָא נִכְנָסִים לְהַיֵּכָל {ז}. וְסִתָּם מִתְּנִיתִין כְּרַבָּנָן דְּאִמְרֵי לְעִיל נִכְנַס לֵתָא וּמִן הַתָּא לְהַיֵּכָל. דְּלֹא כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר בְּתוֹךְ עֲבֵיו שֶׁל כְּתָל הָיָה מְהַלֵּךְ:

התחַתּוֹנָה חֲמִשׁ. מחוץ לכתל המסבה שהוא הכתל החיצון של הקדש היו יציעים, דהינו גזוזטראות מקיפים את הבית משלש רוחות מערב צפון ודרום, והיו היציעים הללו תחתיים שניים ושלישים. היציע התחַתּוֹנָה חמש באמה רחבה, והרבד שעליה דהינו התקרה שעל התחַתּוֹנָה שהיא הרצפה של התיכונה, שש באמה רחבה, לפי שפתל המסבה היה הולך ומצר כלפי מעלה, וכשהגיע אל הרבד שעל גבי התחַתּוֹנָה היה נכנס לפני אמה אחת, ועל אותה אמה הבולטת היו נתונים קורות היציע. נמצאת היציע התיכונה רחבה אמה אחת יותר מן התחַתּוֹנָה, דהינו אותה אמה שנקנס הכתל לפני. וכן כשמגיע לרבד שעל גבי התיכונה שהיא הרצפה של שלישית, היה הכתל מצר ונקנס לפני אמה אחת, כדי שיניח ראש הקורה על אותה אמה, שפתל התיכונה בולט ויוצא לחוץ יותר מפתל העליונה, ונמצאת היציע העליונה רחבה אמה יותר מן התיכונה ושתי אמות יותר מן התחַתּוֹנָה. וזהו שנאמר (מלכים א ה) כי מגרעות נתן לבית חוצה לבלתי אחז בקירות הבית, כלומר היה מגרע ומחסר בעבי הכתל מבחוץ אמה אחת ברבד של התיכונה, ועוד אמה אחרת ברבד של העליונה, כדי שיהיה לו מקום לשום בהם ראשי הקורות של הרבד, כדי שלא יצטרך לאחז בקירות הבית לעשות חורין בפתל ולתחב שם ראשי הקורות:

ומסבה. כמין מחלה ומערה {ח}: שבה היו עולים לגגות התאים. ומפני שהעולה בה עולה דרך הקף ויורד דרך הקף, קרוי מסבה: ולולין. ארבות שעושים בעליות: משלשלים את האמנים. מורידין אותם בחבל בתוך התבות, כדי שלא יהנו בראית בית קדש הקדשים, אלא מתקנין מה שצריך בלבד ועולין:

מָאָה עַל מָאָה. מָאָה אַרְבָּע וּמָאָה רַחֵב: **אָטָם.** בְּנִין אָטוּם וְסָתוּם לְהִיּוֹת יִסּוּד לְבֵית, שְׁעָלָיו מֵעֵמִידִין הַכְּתָלִים **[טו]**: **אָמָה פִּיּוּר.** הַקּוֹרָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל תִּקְרָה הֵיטָה עֲבִיָּה אָמָה. וּלְפִי שְׁהֵיטָה טוּחָה בְּזָהָב וּמְצִיֶּרֶת צִיּוּרִים נְאִים נִקְרָאת פִּיּוּר: **וְאָמָתִים בַּיִת דְּלָפָה.** הַקּוֹרָת הָעֲלִיוֹנוֹת הַנִּשְׁעָנוֹת עַל הַקּוֹרָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיָּה עֲבָן שְׁתֵּי אַמּוֹת, וְהוּן קְרוּיִין בַּיִת דְּלָפָה, לְפִי שְׁהִנְסָרִין שֶׁל תִּקְרָה מְחַבְּרִין עַל יָדוֹ. תַּרְגוּם בְּמַחְבְּרָת, בְּבֵית לּוֹפִי. וְאִין לְתַמָּה הִיאָד הֵיטָה הַקּוֹרָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהַכֵּל נִשְׁעַן עֲלֵיהֶם עֲבִיָּה אָמָה אַחַת בְּלֶבֶד וְהַקּוֹרוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת שְׁאִין סוּבְלוֹת מִשָּׂא כָּל כֶּף הִיָּה עֲבָן שְׁתֵּי אַמּוֹת, לְפִי שְׁהַקּוֹרָה הַתַּחְתּוֹנָה מִתּוֹדֵד שְׁהֵיטָה רַחְבָּה בְּיוֹתֵר בְּעֵבִי אָמָה הֵיטָה חִזְקָה וּבְרִיָּאָה וִיכוּלָה לְקַבֵּל הַבְּנִין שְׁעָלֶיהָ, אֲבָל הַקּוֹרוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת שֶׁלֹּא הִיוּ רַחְבוֹת אֲלָא טַפַּח אוֹ פָּחוֹת צְרִיכוֹת לְהִיּוֹת עֲבוֹת יוֹתֵר. אִי נִמְי, הִיוּ הַקּוֹרוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת עֲבָן שְׁתֵּי אַמּוֹת כְּדִי לְהַרְחִיק הַתִּקְרָה מִן הַקּוֹרָה הַתַּחְתּוֹנָה, לְפִי שְׁהִיא מְצִיֶּרֶת צִיּוּרִים נְאִים, וְאִם הֵיטָה הַתִּקְרָה סְמוּכָה לָהּ לֹא הִיוּ צִיּוּרֵיהָ נְרָאוֹת וְנִכְרוֹת **[טז]** כָּל כֶּף: **תִּקְרָה.** הַנְּסָרִים שְׁנוֹתָנִין עַל הַקּוֹרוֹת הִיוּ עֲבָן אָמָה: **מַעְזִיבָה.** הַטֵּיט וְהָאֲבָנִים וְהַסִּיד שְׁנוֹתָנִין עַל הַנְּסָרִין: **כָּלָה עוֹרֵב.** טַס שֶׁל בְּרוֹזֵל חַד כְּמִין סִיף וְגָבְהוּ אָמָה הִיָּה מְנַח עַל גְּבִי הַמַּעְקָה, כְּדִי שֶׁלֹּא יְנוּחוּ הָעוֹפוֹת עָלָיו, לְפִיכָד נִקְרָא כָּלָה עוֹרֵב, שְׁמַכְלָה הָעוֹרְבִים

ז משנה ד פרק

כְּתַל הָאוּלָם. עֲבִי כְּתַל הָאוּלָם לְצַד מְזָרַח חֲמֵשׁ אַמּוֹת. וְכֵן כְּתַל הַהִיכָל עֲבִיו שֶׁשׁ לְצַד מְזָרַח: **וְתוֹכוֹ.** חָלְלוּ שֶׁל הֵיכַל אַרְבָּעִים אָמָה: **וְאָמָה טַרְקָסִין.** כְּתַל הַמִּפְסִיק בֵּין הַהִיכָל לְבֵין קְדָשֵׁי הַקְּדָשִׁים קְרוּי טַרְקָסִין, עַל שֵׁם שְׁסוּגָר עַל הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת שְׁנִתְּנוּ בְּסִינֵי. טַרְק בְּלָשׁוֹן אֲרָמִי סְגִיָּרָה, כְּמוֹ טְרוּקִי גְּלִי [בְּרַכּוֹת כ.ח]. סִין, סִינֵי. וְעֲבִיו שֶׁל כְּתַל זֶה, אָמָה. וְלֹא הַכְּרִיעוּ בּוֹ חֲכָמִים אִי קְדָשְׁתוֹ כְּקְדָשֶׁת פְּנִים אוֹ כְּקְדָשֶׁת חוּץ, לְפִיכָד עָשׂוּ בְּבֵית שְׁנֵי שְׁתֵּי פְּרוּכוֹת, אַחַת חִיצוֹנָה וְאַחַת פְּנִימִית, וּבִינֵיהֶן אֲוִיר אָמָה, לְקַלֵּט בִּינֵיהֶן אֲוִיר מְקוֹם הַכְּתַל שֶׁהִיָּה עֲבִיו אָמָה: **כְּתַל הַהִיכָל שֶׁשׁ.** כְּבָר פִּרְשְׁנוּ לְעִיל שֶׁלֹּא הִיָּה כְּתַל הַהִיכָל שֶׁבְּצַד מְעָרֵב עֲבִיו שֶׁשׁ, אֲלָא עֲבִי כְּתַל הַהִיכָל עִם הַמְּקוֹם הַפְּנוּי שְׁבִינּוּ וּבֵין הַכְּתַל הַשְּׁנֵי שְׁחוּצָה לוֹ הִיָּה שֶׁשׁ אַמּוֹת. וְעֲבִי כְּתַל הַשְּׁנֵי שְׁקָרוּי תָּא עִם הַמְּקוֹם הַפְּנוּי שְׁבִינּוּ וּבֵין הַכְּתַל הַשְּׁלִישִׁי שְׁקָרוּי כְּתַל הַתָּא עִם הַמְּקוֹם הַפְּנוּי שְׁבִינּוּ וּבֵין הַכְּתַל הַרְּבִיעִי הַחִיצוֹן הִיָּה חֲמֵשׁ אַמּוֹת **[יז]**. וְשִׁלְשֶׁת הַמְּקוֹמוֹת הַפְּנוּיִין שְׁבִין אַרְבָּעָה כְּתָלִים הֵן הַתָּאִים. וְעֲלֵיהֶן תָּאִים אַחֲרִים, כְּאוֹתָהּ שְׁשָׁנִינוּ לְמַעַלָּה בְּמַעְרֵב שְׁלֶשָׁה עַל גְּבִי שְׁלֶשָׁה וּשְׁנַיִם עַל גְּבִיָּהּ. וְכֵן מְצַפּוֹן לְדָרוֹם כְּתַל הַמְּסַבָּה חֲמֵשׁ כו', כֵּלָן עִם הַחָלָל שְׁבִין כְּתַל לְכַתֵּל, הַכֵּל כְּמוֹ שְׁפָרְשִׁתִּי לְעִיל: **חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אָמָה מִן הַצִּפּוֹן.** שְׁכַתֵּל הָאוּלָם עֲבִיו חֲמֵשׁ אָמָה,

וְהָאוֹלָם עֶשֶׂר אַמּוֹת לְצִפּוֹן וְכֵן לְדָרוֹם {יח}: **בֵּית הַחֲלִיפוֹת**. עַל שֵׁם הַסְּפִינִים שְׂגוּנָזִים שָׁם, קְרוּי בֵּית הַחֲלִיפוֹת, שֶׁכֵּן בְּלִשׁוֹן רוֹמֵי קוֹרִין לְסְפִינִים הַגְּדוֹלִים חֲלָפִים: **צֹר מֵאַחוּרִיו**. לְצַד מְעָרָב: **וְרֹחַב מִלְּפָנָיו**. לְצַד מִזְרָח. וְלֹא אֶתְפָּרֵשׁ לִי הַיָּאֵד, שֶׁהָרִי מֵאָה עַל מֵאָה הָיָה בְּשׁוּה:

ה

פרק

א

משנה

-

ה

פרק

כָּל הָעֶזְרָה. כָּל הַקֶּף הָעֶזְרָה, שֶׁבְּתוֹךְ אוֹתוֹ הֶקֶף נִבְנָה הַבַּיִת לְצַד מְעָרְבוֹ, וְהִחְצֵר וְהַמְזִבַּח בְּמִזְרָחוֹ: **אֵרֶךְ מֵאָה וְשָׁמוֹנִים וְשֶׁבַע**. מִן הַמִּזְרָח לַמְעָרָב: **עַל רֹחַב מֵאָה וְשָׁלְשִׁים וְחֲמִשׁ**. מִן הַצִּפּוֹן לְדָרוֹם: **מְקוֹם דְּרִיסַת רִגְלֵי יִשְׂרָאֵל**. וְהִיא הַנִּקְרָאת עֶזְרַת יִשְׂרָאֵל. וּמְקוֹם דְּרִיסַת רִגְלֵי הַכֹּהֲנִים קְרוּיָה עֶזְרַת כֹּהֲנִים: **הַמְזִבַּח שְׁנַיִם וְשָׁלְשִׁים**. מִפָּרֶשׁ לְעֵיל רִישׁ פָּרֶק גִּי: **הַהֵיכָל מֵאָה אַמָּה**. עֶבִי כְּתֵל אוֹלָם, וְחָלְלוֹ שֶׁל אוֹלָם, וְעֶבִי כְּתֵל הַהֵיכָל, וְחָלְלוֹ, וְאַמָּה טְרַקְסִין, וְחָלַל בַּיִת קֹדֶשִׁי הַקֹּדְשִׁים, וְכְתֵל הַהֵיכָל לַמְעָרָב, וְהִתְאָ וְכְתֵל הִתְאָ, הַכֹּל מֵאָה אַמָּה כְּמִפָּרֶשׁ בְּפָרֶקִין דְּלַעִיל: **וְאַחַת עֶשְׂרֵה אַמָּה אַחוּרֵי בַיִת הַכְּפָרֵת**. מִכְּתֵל הַחִיצוֹן שֶׁל הֵיכָל לְצַד מְעָרָב עַד הַכְּתֵל מְעָרְבֵי שֶׁל עֶזְרָה הָיָה אַחַת עֶשְׂרֵה אַמָּה שֶׁל חָלַל עִם עֶבִי הַכְּתֵל, קְרוּי אַחוּרֵי בַיִת הַכְּפָרֵת:

ג

משנה

-

ה

פרק

לְשֵׁפֶת הַפְּרֹוה. אָדָם מְכַשֵּׁף שֶׁשָּׂמוּ פְּרֹוה בָּנָה אוֹתָהּ לְשִׁכָּה עַל יְדֵי מְכַשְׁפוֹת {ו}, וְנִקְרָאת עַל שְׂמוֹ. כֶּדֶ מְצֵאתִי. וְרַמְבַּ"ם כְּתַב, שֶׁהָיָה חוֹתֵר בְּקִיר כְּדֵי לְרֹאוֹת מִשָּׁם הַיָּאֵד הָיָה כִּהֵן עוֹבֵד הָעֶבֹדָה וְנִהְרַג שָׁם: **וְעַל גִּגֵּה הָיָה בַיִת הַטְּבִילָה לְכַהֵן גְּדוֹל בְּיוֹם הַכְּפוּרִים**. חֲמֵשׁ טְבִילוֹת שֶׁטּוֹבֵל כִּהֵן גְּדוֹל בְּיוֹם הַכְּפוּרִים כְּשֶׁהוּא מְשַׁנָּה מִבְּגָדֵי זָהָב לְבָגְדֵי לָבָן וּמִבְּגָדֵי לָבָן לְבָגְדֵי זָהָב, כְּלָם הָיוּ עַל גַּג בַּיִת הַפְּרֹוה, לְפִי שֶׁהִיָּתָה מְקוֹדֶשֶׁת בְּקֹדֶשֶׁת הָעֶזְרָה {ז}.

וּטְבִילוֹת הַבָּאוֹת מִחֶמֶת יוֹם הַכַּפּוּרִים בְּעֵינָן בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כְּדָכְתִּיב (ויקרא טז) וְרַחֵץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. חוּץ מִטְבִּילָה רֵאשׁוֹנָה שְׂאִינָה בָּאָה בְּשִׁבְלֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׂאֵף שְׂאָר כָּל יָמוֹת הַשָּׁנָה אֵין אָדָם טְהוֹר נִכְנָס לְעִזָּרָה עַד שְׂיֻטְבַּל, הַלְכָּךְ טְבִילָה רֵאשׁוֹנָה הִיְתָה בְּחַל עַל גְּבִי שְׁעַר הַמַּיִם, הוּא שְׁעַר הַשְּׁלִישִׁי שֶׁבְּדָרוֹם, וּמֵעֵן שֶׁל מַיִם הִיָּה מְשׁוּףָּ שֶׁם בְּאֵמָה הַבָּאָה מֵעֵין עֵיטָם, וְשֶׁם הִיָּה טוֹבֵל טְבִילָה הָרֵאשׁוֹנָה: **מִסְבָּה**. בְּנֵן אַבְנִים מְעֵלוֹת מְגַלְגְלוֹת וְסוֹבְבוֹת לְעֵלוֹת לָגַג בֵּית הַפְּרוּה דְרָף הַמִּסְבָּה:

פרק ה - משנה ד

לְשַׁפְּת הַגּוֹלָה. עַל שֶׁם בּוֹר שְׁכָרוּ שֶׁם עוֹלֵי גוֹלָה: **אָבָא שְׂאוֹל אוֹמֵר**. אוֹתָהּ לְשַׁפְּת הָעֶץ הִיא הִיְתָה לְשַׁפְּת כְּהֵן גְּדוֹל. וְהִיא לְשַׁפְּת פְּרֻהֲדָרִין דְּתַנּוּן בְּרִישׁ יוֹמָא, שְׁבַעָה יָמִים קָדָם יוֹם הַכַּפּוּרִים מְפָרִישִׁין כְּהֵן גְּדוֹל מִבֵּיתוֹ לְלְשַׁפְּת פְּרֻהֲדָרִין [י]: **וְגַג שְׁלֶשֶׁתָּן שׁוּה**. קְרוּי אֶחָד לְשַׁלְשֶׁתָּן: **שֶׁם הִיְתָה סְנֵהֲדָרִי גְדוֹלָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבַת**. בְּצַד הַחַל שְׁבָה. לְפִי שְׁלֶשֶׁתָּן הַגְּזִית הִיְתָה חֲצִיָּה בְּקִדְשׁ וְחֲצִיָּה בְּחַל, וּבְחֲצִיָּה שֶׁל קָדֵשׁ לֹא הִיָּה אֶפְשָׁר לְסְנֵהֲדָרִין לְשַׁבְּת, שְׂאֵין יְשִׁיבָה בְּעִזָּרָה אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד בְּלִבָּד, דְּכָתִיב (שְׁמוּאֵל ב ז) וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיָּשֶׁב לְפָנַי ה':